

Poslovno poročilo za razdobje januar—september

Poslovni uspeh podjetja kot celote se je v tem letu občutno znižal, če ga primerjamo z visokim finančnim rezultatom, ki smo ga dosegli v preteklem letu.

Ker je podjetje zaradi pretežne nabave surovin iz uvoza in maksimalnih prodajnih cen v veliki odvisnosti od pogojev in sprememb v ekonomskem sistemu in ekonomski politiki, smo zaradi dolgotrajne monetarne krize in sprememb paritete dinarja v začetku letošnjega leta predvideli približno tolikšen padec poslovnega uspeha.

V prvem polletju smo sicer izkazali finančni rezultat, ki je bil iznad planske dinamike, toda istočasno smo poudarjali, da bodo v drugi polovici leta na poslovanje podjetja še bolj intenzivno vplivali eksterni faktorji, predvsem zaradi vztrajnega naraščanja cen na svetovnem trgu. Torej se negativni zunanji vplivi v polletnem obračunu še niso odrazili na poslovnem uspehu, kajti v tem obdobju smo trošili še repromaterial po nižjih cenah, kar potrjujejo podatki o ugotovljenih odmikih v prvem polletju ter odmikih, ki jih beležimo v III. kvartalu. V tem tromesečju pa se že omenjenim težavam pridruži še energetska kriza, povečanje osebnih dohodkov zaradi porasta življenjskih stroškov, povečanje prispevka za stanovanjsko gradnjo, relativno visok delež izvoza nasproti prvemu polletju ter nedoseganje plana netto realizacije glede na letno dinamiko.

Pomembnejši podatki o poslovanju za razdobje od 1. 1. do 30. 9. 1973:

	Plan	Doseženo	Indeks
proizvodnja v ton	21.240	22.064	103,9
realizacija gotovih izdelkov (v 000 din)	45.910	450.195	99,6
dohodek (v 000 din)	142.984	143.555	100,4

Iz poslovnega poročila za prvo polletje je razvidno, da smo plan fizičnega obsega proizvodnje presegli za 5,9 % ter plan realizacije (netto prodajna vrednost) za 0,9 odstotka kar pomeni, da v tretjem kvartalu nismo dosegli niti plana proizvodnje niti plana realizacije, saj so kumulativni indeksi za devetmesečno obdobje za proizvodnjo in realizacijo nižji od polletnih.

Nedoseganje plana realizacije ter podražitev surovin in prekorajenje splošnih poslovnih stroškov ob nespremenjenih prodajnih cenah so glavni vzroki o občutnem padcu akumulacije izroma reproduktivne sposobnosti podjetja kot celote.

Celotni dohodek

Celotni dohodek brez interne realizacije je presežen za 2,2 odstotka predvsem zaradi prekoračenja plana netto realizacije TOZD TTI (index na letno dinamiko 104,99 %) in prekoračitev plana prodaje. ZOP-a (index na letno dinamiko 107). V kolikor bi TOZD TAP dosegel plan realizacije bi bil celotni dohodek za cca 20 milijonov din večji in temu ustrežno večji poslovni uspeh. V odnosu na enako razdobje lanskega leta pa je celotni dohodek porastel za 17,8 % kot odraz povečanja proizvodnje boljšega izkoriščanja proizvodnih naprav in aktiviranj dodatnih kapacitet.

Porabljena sredstva

Porabljena sredstva so nasproti preteklemu letu v znatnem porastu saj je njihova udeležba v ce-

lotnem dohodku porasla za 73,993 tisoč din. Pri tem moramo upoštevati, da gre nekaj teh stroškov na račun povečanja obsega proizvodnje in s tem proporcionalne porabe materiala, cca 11,5 milijonov dinarjev pa so v letošnjem tretjem kvartalu dražje surovine kot v enakem obdobju lani. Hkrati pa so zaradi podražitve v tem letu občutno porastli ostali splošni stroški (podražitve premoga, mazuta, električne energije, transportne storitve itd).

Pripominjamo, da smo v rebalansu gospodarskega načrta skoraj vse te podražitve predvidevali. Z primerjavo doseženih porabljenih sredstev s planiranimi ugotavljamo odmik le-teh za 6 odstotkov, kar pomeni v absolutnem znesku 18,9 milijonov dinarjev. Ker smo dosegli plan proizvodnje z indeksom 102 smo porabili za cca 5,3 milijona več osnovnih surovin.

V porabljenih sredstvih so zajeti tudi odpisi od terjatev nad 90 dni in znašajo skupno za vse TOZD 4.8646 tisoč dinarjev. V kolikor bomo do konca leta terjatve do kupcev nad 90 dni uspeli znižati, toliko ugodnejši finančni rezultat bomo dosegli iz naslova teh odpisov.

Dohodek

Dohodek je kljub 2,2 % povečanju celokupnega dohodka nižji za 1,3 %, kot je bil dosežen v preteklem letu (v enakem obdobju).

Po GN 1973 smo predvideli za celotno leto 205.239 tisoč din dohodka. Poprečno bi torej po planu v devetih mesecih tega leta morali doseči 151.919 tisoč din, dosegli pa smo 143.555 tisoč din oz. za 8,4 milij. din dohodka manj. Pri tem moramo omeniti tudi znatno višji izvoz, kot smo ga dosegli v enakem obdobju preteklega leta. Prav tako zadovoljivo poteka izvoz v tem letu, pri čemer smo najvišji izvoz dosegli v tretjem tromesečju. Povsem razumljivo je, da izvoz zaradi nižjih cen vpliva na višino dohodka. TTI je planiral izvoz v tem letu v višini 19.825 tisoč din, v devetih mesecih tega leta pa je dosegel že za 18.116 tisoč din izvoza po netto prodajni ceni.

Pogodbene in zakonske obveznosti

Pogodbene in zakonske obveznosti so znatno višje kot v preteklem letu, to pa predvsem iz naslednjih razlogov: povečanje obrestij od najetih investicijskih kreditov, povišanje zavarovalnih premij zaradi znatno višjih angažiranih osnovnih in obratnih sredstev, povečane prispevka za stanovanjsko izgradnjo ter drugih družbenih dajatev. Z GN 1973 smo predvideli 18.433 tisoč din pogodbene obveznosti. Od tega jih odpade na devet mesecev približno 13.644 tisoč din, dejansko pa je obračunanih 14.730 tisoč din. Zakonske obveznosti smo predvideli v znesku 20.676 tisoč din, izroma za devet mesecev 15.305, medtem ko smo jih dosegli nekoliko manj, to pa zaradi tega, ker smo v prvem polletju obračuna-

vali stanovanjski prispevek 10 %, v drugem polletju pa se obračunava po stopnji 13 %.

Osební dohodki, oziroma del dohodka za osebne dohodke je 25 % višji kot je znašal v enakem obdobju preteklega leta. Poprečni osebni dohodek na zaposlenega pa je v prvih devetih mesecih letošnjega leta za 15,2 % višji od poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v istem obdobju lanskega leta. V prvem polletju je bila ta razlika 13,5 %. Povečanje gre na račun povečanja števila konstantnih točk v analitski oceni, ki velja od 1. julija 1973 in povečanje vrednosti točke za izplačilo dopustov od 0,17 do 0,183 din na uro. Na visok porast mase osebnih dohodkov v odnosu na lanske razdobje je vplivalo tudi povečanje zaposlenih, in sicer 6,6 % od stanja na začetku leta.

Ostanek dohodka — finančni rezultat

Že v poslovnem poročilu za I. polletje smo napovedali, da bodo vplivi podražitve na finančni rezultat manjši v II. polletju. Tudi z rebalansom gospodarskega načrta smo ugotavljali, da visokih zgub zaradi devalvacije in ne-negativnega naraščanja cen ne bo moč v celoti kriti z internimi ukrepi, pač pa je naša reprodukcijska sposobnost v velik meri odvisna od hitrega vsklajevanja prodajnih cen ter reševanja vprašanj visokih cen za surovine, ki se pri nas ne proizvajajo. S tem seveda ne zmanjšujemo pomena akcijskega programa ter odgovornosti vseh, ki so zadolženi za njegovo uresničitev. V tem tromesečju smo se namreč srečevali s težavami zaradi pomanjkanja električne energije, kar je imelo za posledico slabše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in nižjo storilnost ob višjih stroških.

Medtem, ko je trgovska mreža že v devetih mesecih dosegla ostanek dohodka, ki je bil predviden za to leto, sta TAP in TTI dosegla znatno nižji ostanek dohodka, kot posledica že omenjenih razlogov. Razmerje ostaneka dohodka med TAP in TTI približno ustreza predvidevanjem po GN 1973. Ostanek dohodka, ki ga izkazuje OSS se nanaša na realizacijo ZOP ter na prejete obresti od terjatev

ju smo se namreč srečevali s težavami zaradi pomanjkanja električne energije, kar je imelo za posledico slabše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in nižjo storilnost ob višjih stroških.

	TAP	TTI	Skupaj
proizvodnja I—IX ton	12.387,4	9.676,5	22.063,9
direktni stroški v 000 din	135.809,9	128.037,4	263.847,3
indeks izvršitve (količ.)	99,1	110,7	103,9
(vredn.)	98,7	105,8	102,0
indeks I—IX $\frac{1973}{1972}$ (količ.)	106,4	118,2	111,3
struktura proizv. količ. I—IX. 1973	56,1	43,9	100,0
I—IX. 1972	58,7	41,3	100,0

Kot je razvidno iz gornjih podatkov v letošnjem letu znatno povečujemo obseg proizvodnje gumijevih tehničnih izdelkov, na kar vpliva tudi izvajanje akcijskega programa (sobotno delo), pri izdelkih avtopneumatike pa se je obseg proizvodnje povečal za 6,4 odstotke.

V kolikor tekom leta ne bi prišlo do izpadov v proizvodnji predvsem zaradi redukcije električne energije v mesecu septembru ter zaradi pomanjkanja osnovnih surovin (velo cord, nylon, PVC) bi beležili še ugodnejše rezultate.

izpred 1. 7. 1972. Te obresti bodo ob zaključnem računu v celoti priznane posameznim TOZD.

Proizvodnja

V razdobju januar-september je bilo v podjetju proizvedeno 22.063,9 ton v vrednosti po direktnih stroških 263,8 milij. din kar je 11,3 % več, kot je bilo doseženo v istem razdobju lani. Planska obveznost je bila dosežena po količini z indeksom 103,9 in po vrednosti z indeksom 102,0. Po posameznih TOZD in v podjetju kot celoti so bili doseženi naslednji proizvodni rezultati:

	TAP	TTI	Skupaj
proizvodnja I—IX ton	12.387,4	9.676,5	22.063,9
direktni stroški v 000 din	135.809,9	128.037,4	263.847,3
indeks izvršitve (količ.)	99,1	110,7	103,9
(vredn.)	98,7	105,8	102,0
indeks I—IX $\frac{1973}{1972}$ (količ.)	106,4	118,2	111,3
struktura proizv. količ. I—IX. 1973	56,1	43,9	100,0
I—IX. 1972	58,7	41,3	100,0

Kljub preseganju proizvodnega plana, podatki o kvaliteti kažejo boljše rezultate kot pa smo jih dosegli v enakem obdobju preteklega leta, čeprav normative kvalitete, katere smo postavili z akcijskim programom, nismo dosegli. Glavni vzrok za to so bili predvsem v fluktuaciji delovne sile, kar pogojuje zmanjšanje sposobnosti za kvaliteto opravljenega dela, uvajanje novih dimenzij radialnih plaščev, izpad električne energije in pod.

Prodaja

V razdobju januar—september smo realizirali za 450,2 mio din izdelkov, kar je za 18,6 % več kot v istem obdobju lani. Letni plan

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razpravljamo o ustavi

V dveh, treh dosedanjih informacijah smo objavili izvlečke posameznih določil oz. poglavij o predlogih nove ustave SFRJ. Objavili smo tudi osnovne značilnosti, o katerih je govoril tov. Edvard Kardelj.

Skupina strokovnih delavcev je za naše javne razprave pripravila temeljito analizo in precej konkretnih predlogov.

Današnja informacija o ustavnih razpravah pa je pripravljena na osnovi podatkov, ki smo jih dobili od republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Objavljamo jo prav zaradi obravnavanega področja — to je ustava in informiranje delavcev.

Tristotisoč razpravljalcev

Po zbranih podatkih je v ustavnih razpravah dosedaj sodelovalo že nad tristo tisoč članov sindikata, v nadaljnjih razpravah pa jih bo gotovo še sto, če ne kar dvesto tisoč. To je približno 80 % delavcev v SRS.

Treba je povedati, da gre pri tem za izredno razvejeno akcijo, z veliko natančnega in koordinirane

(Nadaljevanje na 3. strani)

Egiptovsko ljudstvo se bori za pravico

Solidarni smo z vami!

Gotovo ni potrebno, da ponavljam informacije o bojih na Bližnjem vzhodu, kajti prepričan sem, da je sleherni od vas — iz takšnih ali drugačnih razlogov — z vso pozornostjo spremljal borbo egiptovskega ljudstva in njihovih prijateljev proti izraelskim agresorjem.

Rad bi vam le napisal nekaj vrstic o našem stališču, o stališču Jugoslavije do te borbe.

Ena od temeljev naše politike je neuvrščenost in prijateljstvo do vseh narodov, ki si žele mir in so za nevmešavanje v zadeve drugih narodov. Egipt in njemu prijateljske države, prav tako kot mi, gradijo svojo pot v boljši jutri, pot humanizacije in naprednih družbenih odnosov. Prav zato tudi so naši prijatelji in prav zato smo v tem, za njih zelo težkem trenutku, z njimi solidarni in zato vsestransko podpiramo njihov pravični boj.

Je pač tako: vsak človek brani svoje, svojo zemljo in svoje pravice do svobode. In prav v tem delu Azije se zdaj dogaja, da nekdo hoče vzeti drugemu njegovo zemljo in s tem tudi svobodo.

Ne samo v tem primeru! Vedno in povsod se bodo jugoslovanski narodi odločno postavili na stran pravice in pravičnih. V Egiptu se ne bodo borili naši vojaki, povsem pa je razumljivo, da jim bomo pomagali moralno in materialno.

J. Š.

Poslovno poročilo

(Nadaljevanje s 1. strani)

prodaje za podjetje kot celoto je izvršen z indeksom 99,62, pri čemer znaša indeks prodaje na letni

plan v TAP 95,07 in v TTI 104,99. Pri prodaji so bili v razdobju I–IX. 1973 doseženi naslednji rezultati (po NPV):

	v 000 din		
	TAP	TTI	Skupaj
dosežena realizacija	232,750	217,444	450,194
indeks na plan	95,07	104,99	99,62
od tega indeks izvoza na plan	92,56	131,51	102,28
indeks povečanja I–IX $\frac{1972}{1973}$	115,3	122,4	118,6
od tega indeks izvoza na plan	140,3	214,6	162,1

V primerjavi z istim obdobjem lani povečuje v letošnjem letu obsega prodaje TAP za 15,3 % in TTI za 22,4 %.

Prav tako v letošnjem letu ugotavljamo tudi znatne premike v strukturi obsega prodaje po posa-

meznih prodajnih poteh. Tako se je prodaja preko ZOP-a povečala kar za 85,0 %, prodaja za izvoz pa za 62,1 %. Izvoz merjen po dolar-ski vrednosti se je v primerjavi z istim obdobjem lani povečal za 62,8 %, kar je razvidno tudi iz naslednjega pregleda (v \$):

	I–IX. 1972	I–IX. 1973	Indeks prodaje
TAP	1,604.393	2,240.173	139,6
TTI	398.894	1,020.718	255,9
Skupaj	2,003.287	3,260.891	162,8

Doseženi prodajni popusti znašajo v razdobju I–IX 79 milij. dinarjev. Dosežena rabatna stopnja pa je za podjetje kot celoto 0,19 % nižja od planirane, medtem ko je TAP svojo rabatno stopnjo povečal za 1,57, TOZD TTI pa znižal 2,10 točk.

Zaradi slabših rezultatov prodaje so se povečale zaloge gotovih izdelkov kar povečuje angažiranje v obratna sredstva in s tem posredno vpliva na začetno stanje v TOZD TAP in sicer za 19,6 % in v TOZD TTI 3,2 %. Vzroki so predvsem v desortiranosti asortimana, v potrebnih kontingentih za izvoz in JLA itd.

Cene naših izdelkov so bile v prvih devetih mesecih v celoti zamrznjene. Zaradi številnih podražitev osnovnih in pomožnih surovin teče že vse leto akcija in ob polletju so bili že izdelani samoupravni sporazumi za povišanje prodajnih cen skoraj vsem skupinam izdelkov. S temi akcijami smo si prizadevali rešiti predvsem vprašanje tistih cen naših izdelkov, katere proizvajamo v največjem obsegu pa je nivo teh cen glede na zadnje obremenitve izredno kritičen. Koncem meseca oktobra sta bila podpisana sporazuma o povečanju cen izdelkov avtopnevmatike in umetnega usnja, kar bo vplivalo na poslovne rezultate zadnjega tromesečja letošnjega leta. Da bomo izboljšali reproduktivno sposobnost, pa je potrebno zaradi najnovejših podražitev surovin ponovno vložiti vse napore v uskladitev prodajnih cen našim izdelkom.

Nabava

V razdobju januar–september 1973 je bilo nabavljeno za 523 milij. dinarjev surovin in reprovmatierala, kar predstavlja količinsko 22.764 ton. Razmerje med nabavljenimi vrednostmi surovin doma in iz uvoza. V strukturi nabavljenih in iz uvoza znaša 30:70 v korist surovin odpade na kaučuk 36 %, kemikalije 20 %, na kord tekstil in armature pa 44 % celotne vredno-

sti nabave. Nabavna služba je imela številne probleme glede pravočasne nabave surovin in s tem kontinuirane preskrbe proizvodnje z reprodukcijskim materialom. Prav zaradi teh težav je prišlo do kampanjskih nakupov in s tem tudi povečanja zalog nekaterih skupin reprovmatierala. Cene vseh surovin so v letošnjem letu znatno porasle. V tretjem kvartalu letošnjega leta smo dosegli v primerjavi z enakim obdobjem lani za 11,5 milijona din. podražitev surovin.

Investicije

V letošnjem letu ima podjetje zelo visok obseg investicijske izgradnje in sicer: projekt izgradnje avtopnevmatike, rekonstrukcija kotlarne, projekt izgradnje umetnega usnja in projekt izgradnje računskega centra. Poleg tega v investicijsko dejavnost vključujemo tudi tekoče investicije, za katere v letošnjem letu predvidevamo 15,4 milijona dinarjev.

Tako obsežna investicijska izgradnja zahteva dosledno izpolnjevanje planskih obveznosti predvidenih v rebalansu gospodarskega načrta predvsem pa doseči takšen poslovni uspeh, da bomo pri delitvi dohodka po zaključnem računu dosegli za investicije tolikšne vire finančnih sredstev, ki bodo v celoti omogočali uspešno nadaljevanje investicijske izgradnje in s tem uresničitev srednjeročnega programa razvoja podjetja.

Obratna sredstva

Obseg obratnih sredstev se je na stanje 1. 1. 1973 povečal za približno 15 milij. dinarjev in za približno 19 milijonov dinarjev glede na letni plan. V primerjavi s stanjem 30. 6. t. l. pa se je obseg zmanjšal za 22 milij. dinarjev. Zmanjšanje se nanaša predvsem na terjatve od kupcev.

Glede na naše dolgoročne obveznosti v letu 1974 in glede na pričakovane rezultate je nujno, da se

stanje zalog vseh vrst še naprej redno kontrolira, da se doseže nivo predviden s planom ter da se znižajo terjatve do kupcev zlasti tiste nad 90 dni, ker te ne le, da vežejo sredstva, ampakčasno zmanjšujejo tudi finančni rezultat poslovanja.

V soboto, 3. novembra je centralni strokovni kolegij na svoji 16. seji razpravljal o poslovnih rezultatih poslovanja za devetmesečno obdobje letošnjega leta. Na osnovi podatkov in ugotovitev iz poslovnih poročil posameznih TOZD je sprejel in dal v razpravo in sklepanje skupno s poslovnimi poročili TOZD naslednje zaključke:

1. Da bomo dosegli planiran poslovni uspeh v naslednjem obdobju moramo dosledno v okviru TOZD realizirati vse naloge in ukrepe, ki smo jih predvideli že v

rebalansu gospodarskega načrta oziroma ob poslovnem poročilu za prvo polletje.

2. Glavni vzrok zmanjšanja reproduktivne sposobnosti podjetja v letošnjem letu je občuten porast cen surovin v odnosu na predhodna razdobja. Zaradi tega je centralni strokovni kolegij smatral, da je nujno potrebna akcija v smeri hitrejšega usklajevanja prodajnih cen vašim izdelkom prav zaradi specifičnosti, ki so značilne za gumarsko industrijo. S to akcijo, o kateri morajo biti obveščeni tudi republiški in zvezni organi, moramo doseči neke vrste avtomatično korekcijo prodajnih cen oziroma sprememb drugih elementov prodajnih cen na račun povečanja akumulacije in s tem doseči reproduktivno sposobnost, ki ustreza nivoju poprečne produktivnosti gumarske panoge. V

ta namen je bil imenovan team, ki naj bi v najkrajšem možnem času poskušal realizirati to nalogo.

3. Skupina, ki dela na področju predloga o spremembi samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov mora do konca letošnjega leta z ozirom na spremenjen poslovni uspeh v odnosu na prejšnja razdobja izdelati predlog spremembe faktorja stimulacije za izračun izplačila dovoljene mase osebnih dohodkov z ozirom na dosežen poslovni uspeh.

4. Prav tako je potrebno racionalizirati in iskati še boljše možnosti izkoriščanja kapacitet ter iskanje notranjih rezerv, predvsem s področja tehnologije (recepture), nadzor in neprekoračevanje stroškov ter poraba materialov v okviru predvidenih normativov.

Vinko Perčič

Izhodišča za gospodarski načrt 74

Prihodnje leto 14 % večja proizvodnja kot letos

Srednjeročni program razvoja podjetja predvideva v letu 1974 proizvodnjo 34.400 ton, torej cca 14 % več, kot predvidevamo v letošnjem letu. Netto prodajna vrednost te proizvodnje je 730 milijonov dinarjev, vrednoteno po letošnjih cenah in prodajnih pogojih. Večji porast fizičnega obsega proizvodnje cca 20 % predvideva TOZD tovarna avtopnevmatike predvsem zaradi realizacije projekta za leto 1974 (povečanje proizvodnje radialne pnevmatike) in boljšega izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti. TOZD tovarna tehničnih izdelkov prav tako predvideva v prihodnjem letu, z boljšim izkoriščanjem strojev ter s povečanjem proizvodnje umetnega usnja na račun novih investicij, povečanje proizvodnje za cca 10 %.

Pri tem moramo posebno pozornost posvetiti zalogram, predvsem gotovih izdelkov in materiala ter terjatvam do kupcev, kajti finančna sredstva za pokrivanje obratnih sredstev morajo ostati na višini povprečnega stanja iz leta 1973.

Za 4,4 milijone dolarjev izvoza

Torej ob približno konstantnih zalogah gotovih izdelkov predvidevamo v letu 1974 analogno povečanje proizvodnje, povečanje realizacije v okviru vseh prodajnih poti, predvsem povečanje izvoza. Tega predvidevamo povečati za cca 25 %, in sicer od 4,4 milijona dolarjev, na kolikor je ocenjen v letošnjem letu, na 5,5 milijona dolarjev v letu 1974, in sicer v skladu z dolgoročnim obveznostmi.

Surovine, surovine ...

Iz ocene položaja na trgu surovin je razvidno, da bo v letu 1974 primanjkovalo nekaterih vrst materialov in da bodo cene surovinam skokovito naraščale. Zaradi tega bomo morali nekatere vrste reprodukcijskega materiala v ugodnih obdobjih nabaviti v večjih količinah, kar sicer ni v skladu z vezavo finančnih sredstev v obratna. Trenutno večje nabave osnovnih surovin in s tem dodatno angažiranje v obratna sredstva bomo morali nadomestiti z manjšim angažiranjem v obratna sredstva na drugih področjih (nekater skupine gotovih izdelkov, predvsem pa terjatve do kupcev). Nabavna služba predvideva v prihodnjem letu porast cen za večino osnovnih surovin (sintetični kaučuk, kot posledica podražitve nafte, tekstil, kot posledica podražitve bombaža, saje kemikalije itd.).

Vskladiti cene

Skokovito naraščanje cen reprodukcijskega materiala, tako na svetovnem, kot na domačem trgu že v drugi polovici letošnjega leta v veliki meri vpliva na zmanjševanje akumulativnosti izdelkov. Zaradi tega bomo v letu 1974 mo-

rali nadaljevati delo na področju usklajevanja prodajnih cen našim izdelkom in s tem zagotoviti akumulacijo, ki bo zagotavljala normalne pogoje razširjene reprodukcije, oziroma izvajanje začrtanih razvojnih programov.

Dobička bo malo

Podjetje, oziroma posamezni TOZD imajo v letu 1974, na osnovi že sprejetih dolgoročnih programov, doslej največje finančne obveznosti. Rezultat poslovanja (dobiček) v letošnjem letu, kot glavni vir za dolgoročne namene v naslednjem letu, bo nižji kot v letu 1972. Predvidevamo, da bo dosežen v višini rebalansirane gospodarskega načrta, kar pomeni, da bo investicijski potencial zelo omejen. Zaradi tega, kot smo že omenili, ne smemo v letu 1974 povečati obsega obratnih sredstev nad poprečno angažiranimi sredstvi v letošnjem letu, iz prostih sredstev za dolgoročne naložbe pa naj se financirajo izključno že sprejeti investicijski projekti in obveznosti, ter tekoče investicije za leto 1974.

Omejiti splošne stroške

Posebno pozornost, poleg osnovnih surovin, moramo posvetiti splošnim poslovnim stroškom. Kljub povečanju proizvodnje, oziroma realizacije, planiramo splošne poslovne stroške v višini letošnjih. Pri tem moramo omeniti, da bodo letošnji poslovni stroški korigirani le za stroške, ki bodo nastali zaradi aktiviranja novih investicij in predvidene podražitve energijskih virov (premog, mazut itd.).

Osebnih dohodki

Osebnih dohodki, kot bistvena kategorija v strukturi dohodka, so predvsem odvisni od vloženega dela stopnje produktivnosti in višine dohodka na eni strani, ter določil samoupravnega sporazuma na drugi strani. Ker v tem času potekajo številne aktivnosti kot sestavni del gospodarskega načrta, njihovo vrednotenje pa bo razvidno iz plana celotnega dohodka, dohodka in delitve, v tem času ne moremo dati konkretnih predvidevanj o gibanju osebnih dohodkov v prihodnjem letu. Prav tako je v teku obračun za tretji kvartal, na osnovi katerega bo možno dobiti dodatne podatke za izdelavo plana osebnih dohodkov za leto 1974.

Vsekakor pa bodo osebni dohodki odvisni od gibanja produktivnosti, indeksa življenjskih stroškov in predvidenega doseganja dohodka posameznih TOZD.

Stanovanjska gradnja

Druga pomembna kategorija v strukturi delitve dohodka je financiranje stanovanjske izgradnje. V letošnjem letu bodo ti izdatki dosegli vrednost cca 15 milijonov novih din. Zavedamo se, da bomo morali tudi v prihodnjem letu za to dejavnost predvideti relativno enaka sredstva, torej 10 % od brutto osebnih dohodkov.

Moramo!

Ne glede na vsa gornja predvidevanja ob upoštevanju izhodišč, ki so jih navedli posamezni TOZD v svojih poslovnih politikah za sestavo gospodarskega načrta za leto 1974, pa moramo glede na dolgoročne obveznosti v letu 1975 doseči v letu 1974 vsaj takšen finančni rezultat, kot smo ga dosegli leta 1972.

Integracijska gibanja

Ustavna izhodišča omogočajo in zahtevajo od vseh delavcev v združenem delu čim boljše in racionalnejše gospodarjenje z doseženimi sredstvi. Na osnovi teh izhodišč že v letošnjem letu poteka razprava o ustanovitvi poslovne interesne skupnosti združene kemične industrije Slovenije, ki v prvi fazi predvideva predvsem delovanje naslednjih integriranih funkcij:

- marketing,
- raziskava in razvoj,
- ekonomske analize in finančna politika,
- organizacija in informacijski sistem,
- kadrovska in socialna funkcija.

O ustanovitvi gornje poslovne interesne skupnosti so v mesecu septembru obširno razpravljale in odločale vse delovne skupnosti po TOZD in se odločile za ustanovitev tega združenja. Prav zaradi tega morajo programi strokovnih služb vsebovati tudi njihovo angažiranje na področju združevanja kemične industrije Slovenije ter ostalih integracijskih gibanj (branzno povezovanje).

Poleg tega morajo programi strokovnih služb vsebovati tudi delo na področju ustvarjanja pogojev ustanavljanja novih TOZD.

Vinko Perčič

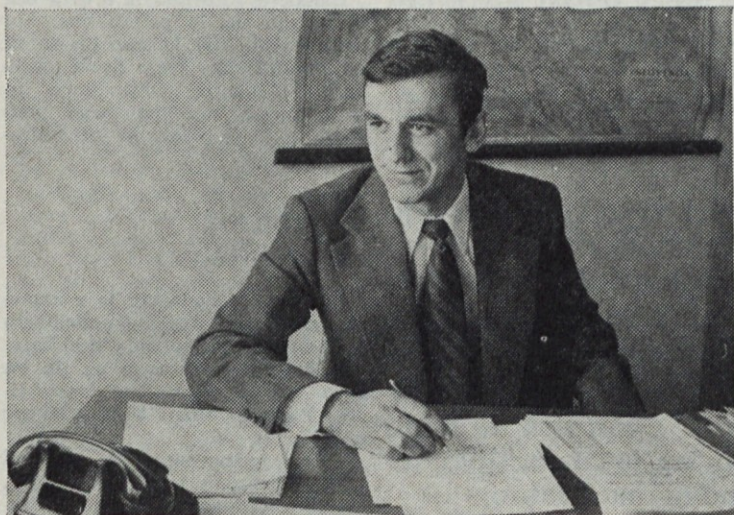
Dva telefona

V mnogih strokovnih službah dela v eni pisarni štirje ali več delavcev. Da bi njihovo delo teklo čimbolj nemoteno, so mnogim priključili dva telefona. Do tu vse v redu in prav, toda nekateri so se navzeli čudnih navad: pokličejo Petra, pa mi rečejo, da nisem klical prave številke — in mi jo povedo ter odlože telefon. Druga, prava številka pa je — na sosednji mizi, v isti sobi. Kadar se mi

bo to še zgodilo, ali pa komurkoli od vas in mi boste to povedali — bomo objavili ime in priimek. Menim, da so se nekateri (res, redki!) »zaparazitili«. Preveč!

Mnogo delavcev ima sicer formalno delovno mesto v neki pisarni, delo pa opravlja v proizvodnji (kontrolorji, tehnologji idr.). Če takega delavca kličete, se nemalo krat zgoditi, da nočejo ponj.

J. Š.

O gospodarskem načrtu piše glavni računovodja Vinko Perčič

Povezovanje kemične industrije Slovenije

Razgovor z dr. Levom Premrujem

Konec septembra smo v Savi zaključili z razpravami o ustanovitvi poslovne interesne skupnosti kemične industrije. O predlogu so razpravljale vse DESK v Savi, po trdili pa so ga tudi samoupravni organi podjetja. Ker pa se je s tem naša informacija tako-rekoč končala, smo vprašali dr. Premruja, predsednika koordinacijske komisije za povezovanje kemične industrije pri Gospodarski zbornici, da nam pove, kaj je v tem trenutku z združevanjem, dodali pa smo še nekaj vprašanj — kar smo pač sodili, da bi vas zanimalo.

Dr. Premru se je naši prošnji odzval rad in takoj, ko mu je čas dopuščal. Čeprav smo o tej temi precej pisali, pa je tale informacija od vseh najbolj konkretna, zato tudi zanimiva za vsakogar izmed nas.

Dr. Premru: Konec oktobra, 30. 10. lahko rečem naslednje:

Za pristop v poslovno interesno skupnost kemične industrije se je doslej odločilo 26 delovnih organizacij, t. j. 62 % vseh delovnih organizacij panog 120 in 126. Te delovne organizacije predstavljajo 74 % skupne vrednosti proizvodnje (po podatkih iz leta 1972) in 80 % skupnega števila zaposlenih. Postopek še teče v dvanajstih delovnih organizacijah, štiri delovne organizacije pa se niso izrekle za združitev, ker morajo najprej urediti svoje odnose s partnerji izven SRS ter z inozemskimi firmami, s katerimi imajo pogodbe o poslovnem sodelovanju. Tudi te organizacije predloga niso dokončno odklonile, pač pa bodo o njem sklepale, ko bodo končale pogovore s poslovnimi partnerji.

Pri nas smo se o pristopu k združenju odločili na delovnih skupinah in nato na delavskih svetih. Na kakšen način so pristopila k odločitvam druga podjetja?

O pristopu k združenju so se v vseh podjetjih odločili na podlagi javnih razprav vsi delavci. Metoda pristopa je bila ista v vseh delovnih organizacijah. V delovnih organizacijah, ki se doslej še niso izrekle za, prav tako pričakujemo pozitivne odločitve.

Ali boste torej z nadaljnjim delom čakali, dokler ne dobite odgovorov vseh podjetij iz te skupine?

Kljub temu, da nimamo še vseh odločitev, a ker se je večina že izreкла za povezovanje, pripravljamo podpis samoupravnega sporazuma. Seja delavskega sveta poslovne interesne skupnosti naj bi bila med 19. in 24. novembrom, ko je predviden tudi podpis samoupravnega sporazuma. Do takrat pa je treba soglasno z vsemi delovnimi organizacijami pripraviti predlog kadrovskega rešitve za samoupravne organe in po možnosti tudi predloge strokovnih zasedb delovnih mest.

Razen predlogov za samoupravne organe, ste se menili še o eventualnih predlogih, da bi naši strokovni delavci delali v poslovni interesni skupnosti.

Prosili smo vse delovne organizacije, da dajo svoje predloge za kolektivne izvršilne organe. Po sporazumu bo delovalo 5 odborov, in sicer:

- odbor za marketing,
- odbor za raziskave in razvoj,
- odbor za ekonomske zadeve,
- odbor za organizacijske zadeve,
- odbor za kadrovske in socialne zadeve.

Treba je povedati, da je teža v združevanju predvsem v programsko-analitskih nalogah, ne pa v izvršilnih. V taki skupnosti pa je zelo važna kadrovska zasedba. V delovnih organizacijah imamo relativno kvaliteten strokovni kader s tega področja in brez njega v združenju ne bo mogoče delati, saj so prav dobri delavci tisti, ki nosijo največjo odgovornost za

izvršitev pomembnih funkcij in nalog, ki naj bi jih opravila poslovna interesna skupnost.

Kemična industrija je ob elektroniški industriji prihodnosti, zato jo je treba v Sloveniji združiti in ji zagotoviti možnosti za nadaljnji, hitrejši razvoj.

Na sliki dr. L. Premru

Torej naj bi bila prva seja tudi začetek delovanja združenja?

Mislim, da pod določenimi nalogami to združenje že deluje. Morali pa bomo zahtevati oz. stremeti za tem, da v to združenje pritegnemo priznane družbene in strokovne delavce delovnih organizacij, ki bodo kot delegati zastopali TOZD in kreirali predlog za delo samoupravnih organov poslovne interesne skupnosti v korist vseh TOZD, članic združenja.

Se ni bati, da bi s tem neposredni industriji odvzeli strokovne delavce in jim naložili še dodatno delo?

Večina sodelavcev bo ostala v enotah, kjer delajo sedaj. Prav s tem, ko jim ob povezovanju nalogamo nove zelo zahtevne naloge, se bo zaradi koordinacije nalog v združevanju razbremenila marsikatera programska akcija v podjetjih, ki pa bo v novem konceptu dela lahko zaživel mnogo uspešnejše.

Kje pa bo locirano to združenje?

»Centralni prostor« bo vsekar treba urediti, vendar bodo določene službe in ljudje verjetno delali v svojih delovnih organizacijah. S tem želimo doseči h. m. o. možnost združenja in direktno povezavo med težnjami TOZD in nalogami poslovne interesne skupnosti.

Pred vami so že prve naloge, ki jih postavlja program dela združenja.

Naše opredelitve in izhodišča so znana. Po vseh gibanjih v svetu sodeč bo veliko pomanjkanje surovin. Slovenska industrija, ki se je gradila na predelavi, je postavljena v posebno težak položaj. Prav na tem področju bo moralo združenje zavzeti aktivnejše stališče. V svojih programskih usmeritvah moramo vedeti, kje bomo surovine dobivali. V programu razvoja kemije v Sloveniji, začrtano za leto 1970 je na področju predelave skoraj vse realizirano, ne realizirano pa v večini ostaja proizvodnja baznih izdelkov in polproizvodov. Do tega pa je prišlo zaradi pomanjkanja sredstev in osveščenosti celotne kemije. V naših programih pa moramo najti tudi skupne interese s trgovino

kemične stroke in zagotoviti povezovanje med trgovino in proizvodnjo.

Bo v tem združenju prišlo do kakšnih bistvenih delitev dela?

V prvi fazi najbrž ne. V naslednji fazi dela pa bo potrebna tudi programska usmeritev k specializirani veliko serijski proizvodnji.

V kakšnem odnosu smo nasproti ostali kemični industriji v Jugoslaviji?

Nasproti ostalim republikam Slovenija zavzema dokaj močno mesto, zato se bomo poskusili vključiti tudi v okvire jugoslovanskih programov. To združenje bo zastopalo stališča članic tudi v problematiki režimov uvoza, problemih carinske zaštite in formiranja cen, to je v akcijah, kjer eno samo podjetje ne more nastopati, še manj pa uspeti.

Kolikšen odstotek predstavlja kemična industrija Slovenije v jugoslovanskem merilu?

Slovenija je v jugoslovanskem merilu na področju kemije zastopana s 15 %. Treba pa je vedeti,

da kemija predstavlja le 3—4 % slovenske industrije. To kaže na relativno zaostalost gospodarskega razvoja panoge in tudi gospodarske strukture v Sloveniji.

Nekateri so pripomnili, da so možnosti, da se bo številka 0,25 % dohodka za pokrivanje oz. opravljanje nalog poslovne interesne skupnosti še povečala?

Če bomo uspeli zagotoviti dovolj strokovno službo in delavce, ni razloga za povečanje tega odstotka. To bi se zgodilo le v primerih nestrokovnih zasedb delovnih mest, kar pa bi ogrozilo koncept povezovanja panoge.

Pobudnik za ustanovitev združenja je bil centralni komite ZKS in nekateri posamezni strokovni delavci v delovnih organizacijah. Veste zdaj njihovo mnenje?

Lahko rečem, da je CK dal politično pobudo za povezovanje in je tudi osnovni politični nosilec združevanja. Konkretno akcijo pa vodi Gospodarska zbornica (svet za kemijo in komisija za povezovanje kemične industrije).

V zvezi z ustanavljanjem poslovne interesne skupnosti je bilo rečeno, da bo nujno tesnejše povezovanje podjetij znotraj združenja.

O konkretnějšíh združitvah sedaj še ne moremo govoriti. Pripravlja se vrsta študij in elaboratov za usmerjanje proizvodnje, ki temelji na razvojnih programih in delitvi proizvodnje. Že v letu 1969 so bile izdelane študije, po katerih bi bilo smotno koordinirati farmacevtsko proizvodnjo v Sloveniji, formirati organizacijo združenega dela za področje barv in lakov. V pripravi so tudi študije za konkretnější pristop k združenega dela za posamezna področja. Vendar sodi to med nadaljnje naloge poslovne interesne skupnosti.

Tako, dragi bralci. To so najnovejše informacije o povezovanju kemijske industrije Slovenije. Kot ste prebrali, bo prva seja delavskega sveta združenja med 19. in 24. novembrom. O tem pa vas bomo obvestili prihodnjič. J. Š.

Razpravljamo o ustavi

(Nadaljevanje s 1. strani)

Razpravljamo o ustavi

nega dela, še predvsem pa pri zbiranju, proučevanju, usklajevanju itd. predlogov in pripomb k besedilom. Glede na tako razsežnost in tolikšno zavzetost lahko imenujemo to sodelovanje v javni razpravi kar gibanje naših delavcev, članov sindikatov, za samoupravno oblikovanje temeljnih aktov za bodoče odnose, t. j. zveze in republiške ustave in občinskih statuten. Z notranjo zavzetostjo ljudi pa si moramo razlagati tolikšno njihovo aktivnost v razpravah in tudi kritične pripombe k predlogom. Povsod je namreč čutili vzdušje, kakor da hoče vsakdo po svoje prispevati k temu sedanjemu snovanju še boljše družbe. V tem pa je objektivno neizmeren napredek samoupravljalne zavesti naših delovnih ljudi.

Ustava in informiranje delavcev

8. oktobra je pripravil sektor RS ZSS za obveščanje in politično propagando razpravo o ustavi in opredelitvi obveščanja delavcev v združenem delu. Šlo je za tako imenovano okroglo mizo in k razpravi so bili povabljeni izvedenci s področja načetega problema. Objavljamo neskratjano poročilo vodij obeh razprav.

Obveščanje delavcev v združenem delu

Načelne ocene in predlogi:

Udeleženci v razpravi so se lotili predvsem vprašanja, kako naj bi v ustavnih besedilih opredelili jasno in nedvoumno delavčeve pravice in dolžnosti glede obveščanja v združenem delu. Očitno, je namreč, da 111. člen ustavnega osnutka republiške ustave oz. 85. člen osnutka zvezne ustave s svojima formulacijama ne zagotavlja delavcu doteke vseh tistih informacij, ki so pogoj, da bi se lahko tvorno vključeval v vse faze samoupravnega odločanja — od spoznavanja problemov, pojavov in dogodkov, ki jih je treba samoupravno razrešiti ali urediti, analiziranja vzrokov in predvidevanja posledic, do oblikovanja variantnih predlogov, kako naj organi samoupravljanja odločijo. Še vedno puščajó kot »kontrolorje izvrševanja odločitev in dela organov in služb« delavce v vlogi objektov, četudi je celotno besedilo obeh osnutkov jasno zasnovano tako, da delavec postaja subjekt samoupravljanja.

Če ustavno besedilo v obravnavanem členu ne bo nedvoumno zavezalo slehernega delavca v združenem delu dajati informacije z njegovega delovnega področja in v zvezi z njegovimi zadolžitvami,

ki so nujne za udeleževanje drugih delavcev v vseh fazah samoupravnega odločanja, je namreč prava iluzija pričakovati, da bodo z ustavo usklajeni statuti ter drugi interni akti delovnih organizacij končno le presekali gordijski vozol v obveščanju delavcev za samoupravljanje.

V razpravi so se tudi izoblikovali predlogi, naj bi v tistem delu ustavnega besedila, v katerem je oziroma bo opredeljeno mesto in vloga sindikatov, tudi opredelili vlogo te organizacije delavcev v združenem delu glede njihovega obveščanja.

Poudarili so, da je treba zagotoviti vpliv sindikatov na politiko obveščanja v združenem delu.

Dopolnitev

V temeljnih načelih osnutka ustave SRS ni opredeljena vloga družbene dejavnosti sredstev javnega obveščanja, kar bi bilo mogoče z dodatnim odstavkom v IV. poglavju:

— s podružbljanjem delovanja sredstev javnega obveščanja in vključevanjem sredstev javnega obveščanja v proces razvoja samoupravnih družbenih odnosov kot dejavnosti posebnega družbenega pomena.

VI. poglavje temeljnih načel v osnutku ustave SRS bi moralo opredeliti obveščanje kot sestavni del samoupravnih odnosov na vseh ravneh, obenem pa ustrezno opredeliti vlogo socialistične zveze na področju javnega obveščanja. Potreben je večji poudarek vsem sredstvom javnega obveščanja, še posebno tistim v organizacijah združenega dela in drugih skupnostih, prav tako pa tudi komunalnim sredstvom javnega obveščanja (pokrajinska glasila, lokalne radijske postaje ipd.).

Temeljna načela bi morala vsebovati tudi odgovornost virov obveščanja in njihov odnos do sredstev javnega obveščanja.

V VI. poglavju temeljnih načel je še nekaj nejasnih formulacij, ki jih bo treba bolj razumljivo in natančneje zapisati.

V VIII. poglavju temeljnih načel bi bilo treba s stališča javnega obveščanja opredeliti odnos do slovenske narodnosti v Italiji in Avstriji.

Vse navedene pripombe veljajo pretežno tudi za osnutek ustave SFRJ.

Pripombe k osnutku ustave SRS:

Pripombe k posameznim členom osnutka ustave SRS (v oklepaju člen zveznega osnutka):

Predlog za nov 101. člen

Javno obveščanje je področje, kjer ima družba poseben interes, zato bi veljalo razmišljati o samoupravnem interesni skupnosti za področje javnega obveščanja.

110. člen (84. člen)

V drugem odstavku bi lahko črtali zadnji stavek, ki bi naj se končal: »... statutom ali drugim splošnim aktom«.

111. člen (85. člen)

Celotna formulacija drugega odstavka ohranja postfestum obveščanja o izvršenih dejstvih, delavca pušča v pasivni vlogi, namesto da bi zagotovila predčasno obveščenost v vseh fazah samoupravnega odločanja.

121. člen (95. člen)

V drugem stavku je potrebna točnejša definicija obveščanja: »objektivno, pravočasno, razumljivo in celovito obveščanje...«

Tretji stavek oziroma definicijo posledic »zavestno neresničnega obveščanja bi bilo treba uskladiti s pozitivno definicijo. V tem primeru bi govorili o obveščanju, ki ni objektivno, pravočasno, razumljivo in celovito.

203. člen (147. in 148. člen)

Ta člen bi moral navesti naslednje pravice občana:

- pravica do objektivne, pravočasne, razumljive in celovite obveščenosti;
- pravica do javnega obvestila, popravka in odgovora;
- pravica delovnih ljudi in občanov, da se obveščeni o delu organov, družbeno političnih skupnosti, organizacij združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in drugih organizacij v skladu z načelom javnega dela.

204. člen

Svobodine občana kot sta:

- svoboda javnega obveščanja in

- svoboda zborovanja in združevanja naj bodo v posebnem členu.

Ali veste koliko članov je v gasilskem društvu SAVA?

Industrijsko gasilsko društvo v Savi šteje 181 članov. Razporejeni so takole:

- 1 častnik prve stopnje,
- 3 častniki,
- 3 podčastniki prve stopnje,
- 8 podčastnikov,
- 15 strojnikov,
- 95 gasilcev prve stopnje (po starem izprašani gasilci),
- 36 gasilcev (samo člani)
- 10 častnih članov (že upokojeni).

Ko sem pred kratkim bil pri tajniku društva tov. Globočniku Janezu, sva pregledala tudi kartoteko članstva, ki je lepo urejena. Na vsaki kartoteki je prilepljena tudi slika člana v gasilski uniformi. Če kdo umre ali zapusti tovarno, kartoteke ne uničimo, jo samo prestavimo v drugi predal, tako ostane še vedno v arhivu.

Knjiga — luksuzno blago

Nadaljevanje iz prejšnje številke

Na knjižnem trgu dobimo celo knjigo, ki ima priloženo ploščo (Ciciban poje), lahko pa si tak komplet ustvarimo sami, npr. imamo knjigo Pojte, pojte drobne ptice in (ploščo) z enakim naslovom in enako vsebino.

Danes ima že precej družin tudi kasetni tranzistor, marsikdo pa okleva, da bi kupil tudi kako kaseto s pravljicami. Brez radia pa skoraj ni družine, manj staršev pa ve, da je po radiu vsak večer ob 19. uri pravljica za lahko noč, in to vsak večer druga pravljica. Pa kako prirčne so te pravljice

Sploh je radio v marsičem zatočil v pozabo, ker ga je precej spodrinila televizija. Ko pregledujemo televizijski program, pokukajmo še v radijskega in prav gotovo bomo našli kaj prijetnega za otroke in tudi za nas.

Tudi če imamo denar za nakup knjig, je dobro, da otroka navadimo, da bo redno obiskoval knjižnico. Odeveč je izgovor, da nimamo časa za to. Poglejmo! V Kranju že precej let deluje Pionirska knjižnica, ki je ob postaji lokalnega avtobusa nasproti Globusa. Priznajmo, da le precejkrat zavijemo v Globus, zakaj ne bi spotoma šli z otrokom še v Pionirsko knjižnico. Vpisnina je 5 din, potem pa si otrok lahko celo leto izposoja knjige BREZPLAČNO. V knjižnici se otrok lahko tudi usede in pogleda knjige in revije, primerne njegovi starosti. Pri prvih obiskih knjižničarke pomagajo otroku in vam iz zadrege. Po večkratnih obiskih bo vaš otrok sproščen in samostojen pri izbiri knjig.

Pionirska knjižnica pa poleg osnovne dejavnosti — izposojanje knjig — opravlja še dodatno vzgojno dejavnost. Z rednimi urami pravljic za otroke od 5. do 8. leta starosti budi zanimanje za pravljice, za knjige, za svet besed.

Vsekakor mora imeti otrok doma primeren, stalen prostor za shranjevanje knjig, lastnih ali pa

izposojenih. Kako bo otrok srečen, če si bo lahko ustvarjal skromno a svojo knjižnico.

Kaj pomeni, če otrok rad bere, boste spoznali v deževnih dnevih ali pa, če je otrok bolan. Koliko manj siten bo, ker se bo zaposlil s knjigo, saj bo veliko lažje prenašal »ujetništvo«.

Kaj pa, ko otrok odraste, zaključí šolanje? Če mu nismo privzgojili veselja do branja, bo po končanem šolanju bral iz dneva v dan manj, morda časopis ali pa še tega ne. Ščasoma bo še v šoli pridobljena spretnost branja usahnula. To je naravnost zločin.

Torej tudi mi odrasli moramo brati! Kaj pa? Prav vsakemu koristi branje leposlovnih knjig, za našo delovno sposobnost pa je nepogrešljiva strokovna literatura: knjige in revije. Lahko smo ljubitelji knjig, vendar zaradi prostora in denarja ne moremo kupiti prav vseh knjig, ki bi jih radi. Morda doma niti prostora nimamo, da bi v miru brali. Kranjčani imamo to ugodnost, da si lahko leposlovne in strokovne knjige izposojamo brezplačno, če se vpišemo v Osrednjo knjižnico v Kranju (oddelki: študijska in ljudska knjižnica, Pionirska knjižnica). Ta Osrednja knjižnica nam omogoči tudi študij v čitalnici, pregled revij in časopisov (časopisna čitalnica).

Dobro je, da kupujemo predvsem knjige, ki jih pogosto rabimo zaradi svojega dela, leposlovne pa si lahko predvsem izposojamo. Kadar pa jih kupujemo, izkoristimo ugodnosti prednaročila, ko so knjige cenejše kot kasneje v prodaji, in obračnega odplačevanja. Pri Mladinski knjigi v Ljubljani je klub SVET KNJIGE, ki svojim članom nudi ugoden nakup knjig. Ob vpisu v klub dobite čekovno knjižico, vsako četrtnetle pa dobite katalog, v katerem lahko izberete knjigo in jo naročite. Knjigo lahko kupite

Kdor ne veruje v čas knjige, ne veruje v bodočnost

Zinka Pivk

osebno ali pa vam jo pošljejo po povzetju. Popust imate pri nakupu kvalitetnih leposlovnih, poljudnoznanstvenih otroških in mladinskih knjig, plošč (z glasbenimi pravljicami) in kaset. Vsako četrtnetle pa morate kupiti vsaj eno izmed naštetih.

Tudi mi odrasli se ob knjigah izobražujemo, plemenitimo naš značaj, bogatimo zaklad. Prav to zadnje je mnogokrat tudi važno.

Ne morem pozabiti preprostega kvalificiranega delavca, ki je trenutno član delavskega sveta, a se mu večkrat zdi, da so ga ogoljufali. Vprašala sem ga, zakaj na sejah delavskega sveta ne spregovori o tem, kar se mu zdi nepravilno. Odgovoril mi je: »Saj sem velikokrat že govoril o tem, samo jaz ne znam govoriti tako lepo, kot mi potem odgovori kak inženir, ki besede tako zaplete, da mu vsi verjamejo. Zdaj bom pa kar tiho!«

Ta delavec vidi samo svoje delo in kruh. V mladosti mu je težka bolezen preprečila nadaljnje šolanje, nihče pa ga ni usmeril v samoizobraževanje. Ko je ozdravel in se zaposlil, je delo postalo glavno. Ni se mogel odločiti niti za izobraževanje ob delu niti ne bere, ne leposlovja ne strokovnih knjig, le tu pa tam časopis. Ta pa ga samo seznani z novicami, nanj drugače ne vpliva, saj tudi ne more. Zakaj? Časopis je namenjen za kar se da hitro posredovanje novic, zato so članki napisani v naglici, jezikovno so neizbruženi, pogosto so preveč pod vplivom vira (prevodi iz angleškega, nemškega, srbohrvatskega, ruskega itd. jezika) ali področja, npr. politike, zdravstva in so preproste mu človeku le na pol razumljivi.

Moj namen ni napraviti čimveč knjižnih »moljev«, želim povedati le to, da zanemarjamo neizmerno bogastvo, ki ga nam in našim otrokom nudijo knjige.

Naj zaključim z mislijo

Marija Sedej

Prijazno, nemirno v svoji pridnosti poznamo vsi Marijo Sedejevo, kuharico obrata IV. Tudi tistim, ki se redno držimo toplega obroka v obratu IV je ob vsaki priliki gostoljubno postregla ali nudila lepo besedo prijaznega nasveta, tudi takrat, kadar smo čas malice zamudili.

Marija je prišla kot kmečki deklič iz Martin Vrha v Sorico, kjer se je zaposlila v kuhinji Zbontarjeve gostilne. Vrsto let je delala tam v zadovoljstvo domačih in gostov. Najtežja leta druge svetovne vojne je preživela tam v Sorici. Vztrajno, četudi večkrat v življenjski nevarnosti, je takrat nosila svoj delež pomoči k osvoboditvi Slovencev. Po vojni pa je prišla v Kranj. Projektovna menza je bila njeno delovno mesto. Skrbela je, da so takrat delavci, ki so gradili nov Kranj, čeprav ob pomanjkanju vsega, imeli po trdem delu lepo in okusno pripravljeno malico in kosilo. Leta 1961 pa je prišla Marija med usnarje Standarda. Trinajst let neutrudna je vodila menzo našega obrata IV. Delovna doba se ji je zaključila z letošnjim prvim novembrom. Sodelavci obrata IV in sindikalna organizacija so se Sedejevi Mariji za neumorno delo in prijaznost lepo zahvalili.

Marija, hvala ti za vsa leta marljivega dela. Želimo ti, da bi z Vencijem, tudi našim sodelavcem, še dolgo uživala zares zasluženi pokoj.

Spet reorganizacija sindikata?

Naš komentar

Ob koncu leta, točneje 31. decembra, bo minilo leto dni, odkar je v veljavi sedanja organizacija sindikata v Savi. Mislim, da se v celoti sploh še ni pokazalo, ali so sedanje organizacijske oblike zares dobre, tako dobre, da bi zagotavljale kar najboljše vključevanje slehernega v Savi v reševanje vseh problemov. Res pa je tudi, da sindikat prav v preteklem, osemmesečnem obdobju, ni stal križem rok: predvsem izvršni odbor in mnogi poverjeniki so se prizadevali izpeljati kar največ pomembnih nalog.

Tembolj zato preseneča, da se spet pogovarjajo o reorganizaciji. Na 9. razširjeni seji izvršnega odbora sindikalne konference (24. septembra 1973) so o tem razpravljali in se s predlogom strinjali. Predloga žal nimam in niti ne trdim, da ne bi bile potrebne spremembe na osnovi ugotovitev delovanja sedanje organizacije. Toda izkušnje kažejo, da nove organizacijske oblike prvič same po sebi ne zagotavljajo boljšega dela, drugič pa je potrebno nekaj časa, da delo steče.

Pa še nekaj: najbrž za delovno organizacijo ne velja, na republiškem »nivoju« pa so si nekateri sindikalisti nadelj sila zvenceva imena (prej referent — zdaj sekretar!).

Povsem razumljivo je, da se z razvojem družbenih odnosov spreminjajo tudi organizacijske oblike in metode dela npr. sindikata. Člani sindikata najbolj vedo za pomanjkljivosti ali slabosti. To pa je žal prevečkrat zanemarjeno — in obveljajo predlogi teoretikov.

J. Š.

Dopisuj v Savo

ZAHVALA

Podpisana MARIJA SEDEJ se najtopleje in iskreno zahvaljujem sodelavcem v obratu IV (Standard) in delavski restavraciji obrata II in IV za izredno pozornost, ki ste mi jo namenili ob mojem odhodu v pokoj in za dragocena darila, ki ste mi jih dali.

Se enkrat najlepša hvala in vsem vam želim še mnogo uspehov pri delu in v osebnem življenju.

Marija Sedej

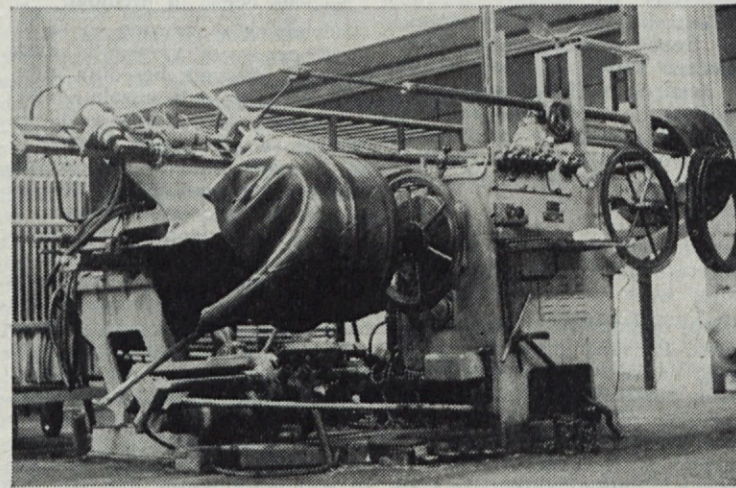
ZAHVALA

Ob izgubi naše ljubljene mame **MARIJE JARC**

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem nabavne in kadrovske službe za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala!

Anica Udir
Ivan Jarc

Nesreča zaradi nepazljivosti pri vsakdanjem delu konfekcionerja tovarne pnevmatike. Samo zaradi trenutka nepazljivosti, bodo ostale dolgotrajne posledice.

ZAHVALA

Najtopleje se zahvaljujem celotnemu kolektivu tovarne avtopnevmatike in sindikalni organizaciji za izkazano pozornost ob moji nesreči ter za izročeno darilo in gotovino.

Jože Juvan

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta se iskreno zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za izrečena sožalja, poklonjeni venec in sveče ter spremstvo na njegovih zadnjih poti.

Rezka Zupan
v imenu cele družine

Nezgode v oktobru 1973

TAP

K. S., zaposlen pri konfekciji, se je poškodoval 12. 10. Sodelavec je spustil voz s protektorji na poškodovančeve prste obeh nog. Boloval je 6 dni.

J. D., zaposlen pri vulkanizaciji, se je poškodoval 20. 10. Pri vulkanizaciji duš za tovarne avtoplašče je le-ta počila in je zaradi tega vroča voda brizgnila poškodovanca v čevljev leve noge in ga opekla. Do 29. 10. je bil še v bolniški.

B. M., zaposlen pri avtozračnicah, se je poškodoval 19. 10. Pri bombiranju avtozračnic mu je spodletelo in se je s prstancem desne roke udaril na rob bombirne šablone. Do 29. 10. je bil še v bolniški.

TTI

K. A., zaposlen v valjarni, se je poškodoval 1. 10. Pri rezanju zmesi z dvovalja se je urezal na palec leve roke. Boloval je 9 dni.

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja uredniški odbor. Glasilo izhaja štirinajstdnevno, glavni in odgovorni urednik Jože Stular. Naslov uredništva: Kranj, Skofjeloška 6, telefon 22-521, interno 282. Tisk in klišeeji ČP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljnega davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

M. S., zaposlen v velopnevmatiki, se je poškodoval 1. 10. Delavec je nesel v desni roki steklenico oranžade. Ko je šel mimo kompresorjev pri rotokirju mu je spodrsnilo (ker je po tleh polito olje), nakar je padel in se urezal v desno dlan. Boloval je 22 dni.

O. P., zaposlen v tehnološki pripravi proizvodnje, se je poškodoval 3. 10. Pri izbijanju vložka iz brizgalne glave mu je le-ta padel na nart desne noge. Boloval je 18 dni.

K. F., zaposlen v umetnem usnju, se je poškodoval 1. 10. Pri napeljavi tekača sta ga prišla kaširna valja za dlan desne roke. Do 29. 10. je bil še v bolniški.

A. S., zaposlen v cevarni, se je poškodoval 9. 10. Ko je nakladal gumena jedra, se je uščipnil na kazalec leve roke. Do 29. 10. je bil še v bolniški.

L. M., zaposlena v cevarni, se je poškodovala 10. 10. Med izvlečenjem jeder jo je jekleno jedro Ø 10 mm udarilo na desno oko. Bolovala je 6 dni.

S. M., zaposlena v velopnevmatiki, se je poškodovala 16. 10. S stalnim pritiskanjem na ročico za aktiviranje pnevmatske pištole jo je začel boleti palec leve roke. Prve manjše bolečine je čutila že približno pred mesecem dni. Do 29. 10. je bila še v bolniški.

Š. Š., zaposlena v velopnevmatiki, se je poškodovala 13. 10. Pri odpiranju vulkanizacijskega kotla se je opekla s paro po levji roki. Do 29. 10. je bila še v bolniški.

V. L., zaposlena v stiskanih izdelkih, se je poškodovala 25. 10. Med vlaganjem jeder za klinasta jermena jo je valjček stisnil za palec leve roke. Do 29. 10. je bila še v bolniški.